

عکس: AP

نگرانی تهران و واشنگتن از افزایش تنش

چطور منافع ایران و آمریکا در کاهش تنش منطقه‌ای با هم منطبق شده و آیا چشم‌اندازی برای همکاری این دو دیده می‌شود؟

فاطمه کلانتری

خبرنگار گروه دیپلماسی

۱۹ مردادماه و همزمان با اعلام خبر انتقال چهار شهروند ایرانی - آمریکایی - که به اتهام همکاری با دولت متخاصم یا جاسوسی، در ایران زندانی شده بودند - از زندان اوین به هتلی در تهران، که به معنی تبادل و آزادی قریب‌الوقوع آن‌ها بود؛ مشخص شد که چندین ماه مذاکره پنهانی و غیررسمی ایران و ایالات متحده که وب‌سایت آکسیوس در نهم ژوئن (۱۹ خرداد) از تفاهمی شفاهی در نتیجه آن خبر داده بود، حالا نمود بیرونی و عینی پیدا کرده است.

مقاومت که کاخ سفید آن‌ها را نیروهای نیابتی ایران می‌داند اما نه تنها این نگرانی ایجاد شد که حیات تفاهم شفاهی صورت گرفته در عمان به پایان رسیده است بلکه موج جدیدی از افزایش تنش ممکن است منجر به از کنترل خارج شدن تحولات شود. مصداق نابودی تفاهم شفاهی رمی توان در گزارش ۵ دی ماه آژانس بین‌المللی انرژی اتمی یافت که از افزایش میزان تولید اورانیوم با غلظت ۶۰ درصد در ایران خبر داده بود چرا که در چارچوب تفاهم شفاهی، پیش‌تر تهران میزان اورانیوم غنی شده خود را کاهش داده بود. در قالب همین تحولات پس از آغاز تنش در فلسطین اشغالی بود که امواج میدا در تاریخ ۳ آبان ماه به نقل از یک منبع آگاه نوشت: «آمریکا از تصمیم خود برای برگزاری مذاکرات احیای برجام که قرار بود این ماه در عمان برگزار شود، منصرف شده است.»

در حالی که در ۹۰ روز گذشته، باز هم اخباری مبنی بر تبادل پیام میان ایران و آمریکا وجود داشت هر چند اظهارات ضد و نقیض مانع از آن شد که مشخص شود پیامها، پیام هشدار یا همکاری را در خود داشته است؛ در این میان اما عبدالقادر فایز، خبرنگار ارشد الجزیره در تهران ۵ ژانویه (۱۵ دی ماه) در حساب شبکه X خود در خصوص آخرین پیام ایالات متحده برای تهران، به نقل از منابع غیررسمی نوشت: آمریکا معتقد است نتایج تنها کسی است که می‌خواهد دایره جنگ را در منطقه گسترش دهد. واشنگتن چندان به نتایج این و این احتمال که او بخشی از راه‌حل سیاسی باشد، تکیه ندارد. دیدگاه واشنگتن در مورد پذیرش بقای حماس و حضور آن و برخی از قابلیت‌های آن در غزه به‌عنوان بخشی از هر راه‌حل سیاسی پس از پایان جنگ باز است.

روز دوشنبه نیز حسین اکبری، سفیر کشورمان در سوریه با تأیید دریافت پیام از سوی ایالات متحده به پایگاه خبری العهد گفت: «اخیراً آمریکایی‌ها به واسطه یک هیئت، از یکی از کشورهای عربی خلیج فارس پیامی برای حل فراگیر بحران منطقه ارسال کرده بودند.»

همزمان با این خبر، علی باقری کنی، معاون سیاسی وزارت خارجه، در حساب خود در شبکه ایکس، از آغاز فرآیند آزادسازی چند میلیارد دلار از دارایی‌های ایران خبر داد و تأکید کرد، تهران تضمین‌های لازم را برای پایبندی آمریکا به تعهدات خود در مورد آزادسازی چند میلیارد دلار از دارایی‌های توقیف‌شده خود دریافت کرده است.

دو خبر فوق در آن مقطع این امید را ایجاد کرد که تهران و واشنگتن به این باور رسیده‌اند که برای کنترل تنش و مدیریت تحولات باید کانال گفت‌وگوهای غیرمستقیم را حفظ کرده و در موضوعات فی‌مابین به تفاهم برسند. همچنین برخی تحلیلگران بر این باور بودند که اجرای موفقیت‌آمیز مفاد تفاهم شفاهی می‌تواند فضا را برای ازسرگیری مذاکرات برای احیای برجام فراهم کند.

با آغاز تنش در خاورمیانه، متعاقب عملیات طوفان الاقصی در ۱۷ اکتبر و آغاز سلسله‌ای از کنش‌ها و واکنش‌ها میان ایالات متحده و نیروهای

مسئله جنگ در غزه است که برای کنترل تنش چه از طریق فشار به نتایج وارد عمل شده است و چه به دلیل اینکه نخست‌وزیر اسرائیل در تلاش است تا برای خلاصی از جنگ، تنش را به سایر مناطق خاورمیانه گسترش دهد، از طریق پیام به ایران. از گسترش جنگ پیشگیری کند. ایران هم در مقابل، همین منافع را دارد و منافع تهران هم عدم گسترش جنگ و عدم ورود تنش به کشور است که دلیل آن هزینه‌های جنگ و همزمان خلاصی نتایج وارد عمل شده است.

این تحریکاتی که تروها چه توسط اسرائیل و چه آنچه در کرمان توسط داعش صورت گرفته که برخی موضوعی کارفرمایی اسرائیل را در آن مورد هم مطرح می‌کنند، می‌تواند مستقیم و غیرمستقیم زمینه‌ساز تحریک ایران شود. تهران تا امروز نشان داده در این موضوع خیلی خوبشندار عمل می‌کند و با محاسبه واکنش نشان می‌دهد و از افتادن در تله اسرائیل که به سود او تمام شود، جلوگیری می‌کند.

در حالی که شاهد بودیم هر زمان ایران و آمریکا به دنبال ایجاد گفت‌وگو، تفاهم یا توافق بودند، نیروی سومی در منطقه برای سنگ‌اندازی در این مسیر وارد عمل شده است؛ تروهای صورت گرفته از سوی اسرائیل برای آنچه تحریک ایران و نیابتی‌هایش عنوان می‌شود، می‌تواند در این مسیر خلل وارد کند؟

من فکر می‌کنم در این مورد برعکس است و اینگونه نیست که ایران و آمریکا در حال نزدیک شدن هستند و حالا فاکتور سوم که اسرائیل است، می‌خواهد از این مسئله جلوگیری کند، اینگونه است که اسرائیل سعی می‌کند برای مقاصد خودش، پای ایران را به وسط بکشد، اما ایران و آمریکا نفعی در این مسئله ندارند، در نتیجه در

ساسان کریمی استاد دانشکده مطالعات جهان دانشگاه تهران و تحلیلگر مسائل بین‌الملل:

ایران و آمریکا نفعی در گسترش جنگ ندارند

دکتر ساسان کریمی، استاد دانشکده مطالعات جهان دانشگاه تهران و تحلیلگر مسائل بین‌الملل در گفت‌وگو با هم‌میهن گفت: «دولت بایدن در تلاش است تا دوران پیش روی خود را تا انتخابات ریاست جمهوری با کمترین مسائل، چه در خاورمیانه و چه در چین طی کند». این استاد دانشگاه گفت: «ایران و آمریکا نفعی در گسترش جنگ ندارند». کریمی همچنین تأکید کرد: «خاستگاه و انگیزه تفاهم ایران و آمریکا انتخابات ریاست جمهوری آمریکا بود.»

پیام آمریکا و جزئیات تأیید نشده آن حاکی از نوعی همپوشانی میان منافع جمهوری اسلامی ایران و ایالات متحده است. آیا اینکه تهران و واشنگتن خواهان گسترش جنگ نیستند و

نگاه
تحلیلگر